

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

Проект

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність»
для студентів спеціальності 051 – «Економіка», що навчаються
за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка»
(магістерський рівень)**

Дніпро НМетАУ 2020

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ**

Проект

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність»
для студентів спеціальності 051 – «Економіка», що навчаються
за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка»
(магістерський рівень)**

Друкується за Планом видань навчальної та методичної літератури,
затвердженим Вченою радою НМетАУ
Протокол №____ від _____

Дніпро НМетАУ 2020

УДК 339.9

Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність» для студентів спеціальності 051 – «Економіка», що навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» (магістерський рівень) / Укл.: В.К. Лебедева. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 36 с.

Містять зміст лекційного курсу, плани семінарських та практичних занять, контрольні та дискусійні питання, питання підсумкового контролю знань, тематику рефератів та контрольних робіт, приклади тестових завдань з дисципліни «Соціальна відповідальність».

Призначені для студентів спеціальності 051 – «Економіка», що навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» (магістерський рівень).

Друкується за авторською редакцією.

Укладач: В.К. Лебедева, канд. екон. наук, доц.

Відповідальний за випуск В.М. Тарасевич, д-р екон. наук, проф.

Рецензент К.Ф. Ковальчук, д-р екон. наук, проф. (НМетАУ)

Підписано до друку _____. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. _____. Умов. друк. арк. _____. Замовлення № _____.

Національна металургійна академія України
49600, м. Дніпро-5, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ

ЗМІСТ

1. Програма навчальної дисципліни «Соціальна відповідальність»	4
2. Плани семінарських занять з дисципліни «Соціальна відповідальність»	13
3. Плани практичних занять з дисципліни «Соціальна відповідальність».....	17
4. Тематика рефератів з дисципліни «Соціальна відповідальність»	19
5. Питання до підсумкового контролю з дисципліни «Соціальна відповідальність»	20
6. Тематика контрольних робіт з дисципліни «Соціальна відповідальність»	22
7. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт з дисципліни «Соціальна відповідальність»	24
8. Приклади тестових завдань з дисципліни «Соціальна відповідальність»	35

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна відповідальність

Спеціальність: 8.051 Економіка (ЕК02)

Освітньо-професійна програма Міжнародна економіка

Розподіл навчальних годин (Денна форма навчання)

	Усього	Чверті
		3
Усього годин за навчальним планом, у тому числі:	120	120
Аудиторні заняття, з них:	32	32
Лекції	16	16
Лабораторні роботи	0	0
Практичні заняття	4	4
Семінарські заняття	12	12
Самостійна робота, у тому числі при:	88	88
підготовці до аудиторних занять	16	16
підготовці до модульного контролю	12	12
виконанні курсових проектів (робіт)	0	0
виконанні індивідуальних завдань	0	0
опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	60	60
Заходи семестрового контролю		підсумкова оцінка, семестрова (екзамен)

Характеристика дисципліни

Навчальна дисципліна «Соціальна відповідальність» є вибірковою для вивчення і входить до циклу дисциплін професійної (фахової) підготовки магістрантів, які навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» зі спеціальності 051 «Економіка».

Мета вивчення дисципліни – формування у студентів фундаментальних знань теорії та практики соціальної відповідальності і відповідних професійних компетенцій для прийняття аналітичних та управлінських рішень у сфері міжнародної економіки.

Дисципліна має забезпечити набуття та розвиток наступних **програмних компетенцій**:

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПКд1. Здатність діяти та взаємодіяти у міжнародному економічному середовищі.

ПКд3. Здатність до критичного осмислення, адаптації та практичного застосування існуючих наукових підходів та теорій економічного управління до конкретних ситуацій у міжнародній економіці.

У результаті вивчення дисципліни студент має одержати наступні **програмні результати**:

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

У результаті вивчення **дисципліни** студент повинен **знати**:

- сутність, види, категорії, еволюцію, концепції, моделі та рівні соціальної відповідальності;

- особливості соціальної відповідальності різних суб'єктів суспільного розвитку;

- місце соціальної відповідальності в управлінні організацією;

- нормативно-правові засади розвитку соціальної відповідальності;

- критерії, показники та методики оцінювання соціальної відповідальності;

- особливості вияву соціальної відповідальності бізнесу в українських реаліях;

- екологічні аспекти соціальної відповідальності та їх нормативно-правове регулювання;

- сутність, структуру, вимоги та особливості міжнародних стандартів соціальної звітності;

вміти:

- формувати механізм управління корпоративною соціальною відповідальністю;

- формувати ефективну взаємодію роботодавців з персоналом на засадах соціальної відповідальності;

- формувати відносини підприємства із зовнішніми організаціями на засадах корпоративної соціальної відповідальності;

- визначати напрями активізації індивідуальної та колективної екологічної відповідальності;

- посилювати соціальну відповідальність суб'єктів суспільного розвитку через соціальне партнерство;

- здійснювати моніторинг корпоративної соціальної відповідальності;

- оцінювати ефективність корпоративної соціальної відповідальності.

Водночас дисципліна «Соціальна відповідальність» спрямована на формування у студентів наступних **соціальних навичок та навичок успішності (soft skills)**:

- комунікаційні навички;

- здатність донесення до фахівців і нефахівців інформації, ідей, проблем, рішень та власного досвіду;

- здатність управляти власним часом;

- здатність логічно, критично та самокритично мислити,

- здатність самостійно приймати рішення, сприймати критику та відстоювати власну позицію;

- прагнення до успіху.

Критерії успішності – отримання позитивних оцінок за всіма формами контролю за 12-бальною шкалою оцінювання навчальних досягнень студентів та шкалою ECTS.

Засоби діагностики успішності навчання – комплекти завдань для екзаменаційної роботи.

Набуті знання і вміння використовуються при визначенні та розв'язанні складних економічних задач і проблем, прийнятті відповідних аналітичних та управлінських рішень у сфері міжнародної економіки або у процесі навчання, також вони сприятимуть самореалізації майбутніх фахівців за спеціальністю навчання.

Структура дисципліни

Модуль	Тема лекції (заняття) та обсяг, годин	Шифр змістового модуля	Захід модульного контролю
1	СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ЗМІСТ, ЕВОЛЮЦІЯ, РІВНІ ТА ОСОБЛИВОСТІ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.		
	<p><u>Лекції</u></p> <p>1. Тема 1. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СТІЙКОГО РОЗВИТКУ. 2</p> <p>2. Тема 2. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ, ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА. 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Тема 1. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СТІЙКОГО РОЗВИТКУ. 2</p> <p>2. Тема 2. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ, ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА. 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю [1, с. 72-82]. 15</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 4</p> <p>Підготовка та складання екзамену 3</p> <p style="text-align: right;">Усього: 30</p>		Екзамен
2	ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ, СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО, ДІАГНОСТИКА ТА СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.		
	<p><u>Лекції</u></p> <p>1. Тема 3. ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p>2. Тема 4. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Тема 3. ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p>2. Тема 4. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності [1, с. 99-108]. 15</p>		Екзамен

	Підготовка до аудиторних занять 4 Підготовка та складання екзамену 3 Усього: 30		
	МОНІТОРИНГ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.		
3	<p><u>Лекції</u></p> <p>1. Тема 5. ПАРАМЕТРИ МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p>2. Тема 6. СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p><u>Семінари</u></p> <p>1. Тема 5. ПАРАМЕТРИ МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p>2. Тема 6. СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 2</p> <p><u>Самостійна робота</u></p> <p><i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i></p> <p>1. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності [1, с. 177-180]. 15</p> <p>Підготовка до аудиторних занять 4</p> <p>Підготовка та складання екзамену 3</p> <p>Усього: 30</p>		Екзамен
	СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.		
4	<p><u>Лекції</u></p> <p>1. Тема 7. КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. 2</p> <p>2. Тема 8. РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. 2</p> <p><u>Практичні заняття</u></p> <p>1. Тема 2. ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: ВИЗНАЧЕННЯ ЛІДЕРА ТА КОМАНДНИХ РОЛЕЙ. 2</p> <p>2. Тема 4. ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: 2</p>		Екзамен

	ДОПОВІДІ ТА ЇХ АНАЛІЗ. <u>Самостійна робота</u> <i>Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях</i> 1. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності [1, с. 115-127]. Підготовка до аудиторних занять Підготовка та складання екзамену Усього:	15 4 3 30	
--	---	--------------------	--

Зміст дисципліни

Лекційний курс

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Тема 1. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СТІЙКОГО РОЗВИТКУ. Сутність соціальної відповідальності. Суб'єкти та об'єкти соціальної відповідальності. Реалізація концепцій соціального розвитку на засадах соціальної відповідальності. Етичні міркування та принципи академічної доброчесності як основа соціально відповідальної діяльності. Ключові тренди соціально-економічного та демографічного розвитку.	2
2	Тема 2. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ, ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА. Співвідношення категорій "свобода" і "відповідальність". Соціально відповідальна діяльність на основі етичних міркувань і принципів академічної доброчесності. Соціальна роль держави у сучасній економіці; соціальна стратегія держави в умовах техногенних та антропогенних катастроф.	2
3	Тема 3. ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. Стан довкілля як глобальна проблема. Поняття екологічної відповідальності. Система екологічного законодавства України; прийняття управлінських рішень у сфері міжнародної економіки в умовах екологічної невизначеності.	2
4	Тема 4. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. Визначення поняття соціального партнерства. Зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності; значення соціального партнерства в сучасних умовах.	2
5	Тема 5. ПАРАМЕТРИ МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. Процес моніторингу корпоративної соціальної відповідальності. Перелік основних параметрів моніторингу корпоративної соціальної відповідальності, їх критерії оцінки та недоліки. Оцінка ефективності, ризиків та соціально-економічних наслідків управлінських рішень у сфері	2

	міжнародної економіки.	
6	Тема 6. СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. Перелік і призначення міжнародних стандартів соціальної звітності. Характеристика соціальних звітів компанії.	2
7	Тема 7. КОНЦЕПЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. Поняття і терміни Концепції національної стратегії. Мета і завдання Стратегії. Соціальні, економічні і екологічні цілі Стратегії.	2
8	Тема 8. РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ. Короткострокові і довгострокові очікування результати. Заходи прискорення розвитку стратегії. Ризики та соціально-економічні наслідки управлінських рішень.	2

Семінарські заняття

№№ з/п	Тема заняття та її зміст	Тривалість (годин)
1	Тема 1. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СТІЙКОГО РОЗВИТКУ. 1.1. Сутність соціальної відповідальності; суб'єкти та об'єкти соціальної відповідальності; 1.2. Реалізація концепцій соціального розвитку на засадах соціальної відповідальності. 1.3. Етичні міркування та принципи академічної доброчесності як основа соціально відповідальної діяльності. 1.4. Ключові тренди соціально-економічного та демографічного розвитку.	2
2	Тема 2. СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ, ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА. 2.1. Співвідношення категорій "свобода" і "відповідальність". 2.2. Оцінка людиною результатів роботи та її відповідальність; особистий професійний розвиток. 2.3. Соціальна роль держави у сучасній економіці; соціальна стратегія держави.	2
3	Тема 3. ЕКОЛОГІЧНА КОМПОНЕНТА СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 3.1. Стан довкілля як глобальна проблема. 3.2. Поняття екологічної відповідальності. 3.3. Система екологічного законодавства України.	2
4	Тема 4. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 4.1. Визначення поняття соціального партнерства; зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності. 4.2. Значення соціального партнерства в соціальних умовах. 4.3. Комунікаційні та лідерські навички як чинники ефективності соціального партнерства.	2
5	Тема 5. ПАРАМЕТРИ МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 5.1. Процес моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.	2

	5.2. Перелік основних параметрів моніторингу корпоративної соціальної відповідальності, їх критерії оцінки та недоліки.	
6	Тема 6. СОЦІАЛЬНА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА МОНІТОРИНГУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ. 6.1. Перелік і призначення міжнародних стандартів соціальної звітності. 6.2. Характеристика соціальних звітів компанії. 6.3. Оцінка результатів власної роботи і особистого професійного розвитку.	2

Практичні заняття

№№ з/п	Назва розділу/теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Тема 2. ФОРМУВАННЯ КОМАНДИ НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: ВИЗНАЧЕННЯ ЛІДЕРА ТА КОМАНДНИХ РОЛЕЙ. 2.1. Визначення основних функціональних ролей в команді. 2.2. Створення команди на основі тестування та аналізу його результатів.	2
2	Тема 4. ПУБЛІЧНИЙ ВИСТУП В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА НА МЕТАЛУРГІЙНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ: ДОПОВІДІ ТА ЇХ АНАЛІЗ. 4.1. Визначення етапів підготовки публічного виступу. 4.2. Підготовка публічного виступу на визначену тему в контексті соціального партнерства.	2

Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях

№№ з/п	Назва теми та її зміст	Тривалість (годин)
1	Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю [1, с. 72-82]. 1.1. Сутність соціальної відповідальності [1, с. 72-82]. 1.2. Суб'єкти та об'єкти соціальної відповідальності [1, с. 72-82]. 1.3. Реалізація концепцій соціального розвитку на засадах соціальної відповідальності [1, с. 72-82].	15
2	Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності [1, с. 99-108]. 2.1. Визначення поняття соціального партнерства, зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності [1, с. 99-108]. 2.2. Значення соціального партнерства в сучасних умовах [1, с. 99-108].	15
3	Оцінювання ефективності соціальної відповідальності [1, с. 177-180]. 3.1. Перелік і призначення міжнародних стандартів соціальної звітності [1, с. 177-180]. 3.2. Характеристика соціальних звітів компанії [1, с. 177-180].	15
4	Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності [1, с. 115-127]. 4.1. Процес моніторингу корпоративної соціальної відповідальності [1, с. 115-127]. 4.2. Перелік основних параметрів моніторингу корпоративної соціальної відповідальності, їх критерії оцінки та недоліки [1, с. 115-127]. 4.3. Соціальна відповідальність і дотримання принципів академічної доброчесності [1, с. 115-127].	15

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Соціальна відповідальність. Підручник / [В. М. Тарасевич, О. В. Золотарьова та ін.], за наук. ред. д-ра екон. наук В. М. Тарасевича, канд. екон. наук О. В. Золотарьової. – Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. – 204 с.
2. Онищенко В. Соціальна відповідальність бізнесу в системі забезпечення стабільності розвитку суспільства / В. Онищенко // монографія. – Д.: НГУ. – 2014. – С.340.
3. Про державне приватне партнерство: закон України від 01.07.2010р. № 2404/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: практики діяльності / М. А. Саприкіна, М. А. Саєнсус, А. Г. Зінченко, О. М. Ляшенко та ін. (за науковою редакцією д. е. н., проф. засл. діяча науки та техніки України Редькіна О. С.). – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480 с.
5. Нусінов Б. Я. Соціальна відповідальність бізнесу: передумови становлення та розвиток в Україні / Б. Я. Нусінов, А. В. Ярова // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за ред. Г. Г. Півняк; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т.1. – С. 306-309.
6. Євроінтеграційний вимір національної економіки України: монографія / Тарасевич В. М., Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Лебедева В. К. та ін.; за ред. В. М. Тарасевича. – Дніпро: ПБП «Економіка», 2019. – 166 с.
7. Тарасевич В. М. Тупики неоліберальної ортодоксії і перспективи глобалізації / В. М. Тарасевич, В. К. Лебедева // Економічна теорія. – 2013. – №3. – С. 117-119.
8. Тарасевич В. М. Основи аксіології та праксеології економічної науки / В. М. Тарасевич, В. К. Лебедева // Проблеми економіки та політичної економії. – 2020. – №1. – С. 7-26.

Додаткова

1. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність» для студентів спеціальності 051 – «Економіка», що навчаються за освітньо-професійною програмою «Міжнародна економіка» (магістерський рівень) / Укл.: В. К. Лебедева. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 36 с.
2. Jurgens S. Stakeholder Theory and Practice in Europe and North America: The Key to Success Lies in a Marketing Approach / S. Jurgens, P. Berthon, L. Papania [and so on] // Industrial Marketing Management [Text]. – 2010. – № 39. – P. 769-775 с.
3. Дубницький В. І. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті розвитку державно-приватного партнерства / В. І. Дубницький, В. В. Комірна, Н. М. Чуприна // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за ред. Г. Г. Півняк; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т.2 – С. 74-87.
4. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Соціальна відповідальність» для студентів спеціальності 051 «Економіка», освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» (магістерський рівень) / Укл.: В. К. Лебедева. – Дніпро: НМетАУ, 2019. – 14 с.
5. Робоча програма, індивідуальні завдання та методичні вказівки до вивчення дисципліни «Соціальна відповідальність», призначені для студентів, які заочно навчаються за програмою підготовки магістрів за спеціальністю 051 – Економіка, освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка» (магістерський рівень) / Укл.: В. К. Лебедева. – Дніпро: НМетАУ, 2020. – 27 с.

Інтернет джерела

1. Корпоративна етика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrbukva.net/36695-Korporativnaya-etika.html>.
2. Екологічна безпека та охорона довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zerkalov.org/files/ebod-m.pdf>.

3. PWC в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/publications/index.jhtml>.
4. Haynes T. Social Responsibility and Organizational Ethic. Retrieved May 8, 2010, from Answers.com. – Режим доступу: <http://www.answers.com/topic/social-responsibility-and-organizational-ethics>.
5. Corporate Social Responsibility and Responsible Business Conduct. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/growth/industry/sustainability/corporate-social-responsibility-en>.

2. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

ПЛАН

семінарського заняття з теми 1

«Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку»

1. Сутність категорії «соціальна відповідальність».
2. Суб'єкти, об'єкти та компоненти соціальної відповідальності.
3. Зміст концепції сталого розвитку.
4. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності.

Література

1. Грішнова О. Соціальна відповідальність бізнесу: сутність, значення, стратегічні напрями розвитку в Україні / О. Грішнова // Україна: аспекти праці. – 2010. – № 7. – С. 3 – 8.
2. Беленька О. Реалізація соціальної відповідальності бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://feu.kneu.edu.ua/ua/confere_nce/conf_social_dev_ukr_12/section5/belenka/
3. Амоша А. И. Ответственность отечественных корпораций в развитии малого бизнеса в контексте стратегии модернизации промышленных городов / А. И. Амоша, Е. В.Котов, В. И. Ляшенко // Вісник Донецького державного університету управління «Менеджер». – 2013. – № 3(65). – С. 9–20.
4. Баюра Д. Корпоративна соціальна відповідальність у системі корпоративного управління / Д. Баюра // Україна: аспекти праці. – 2009. – №1. – С. 21–25.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 2

«Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства»

1. Соціальна відповідальність людини як основа соціальної відповідальності бізнесу, держави і суспільства.
2. Поняття, ознаки і соціальна відповідальність громадянського суспільства.

3. Соціальна роль держави у сучасній економіці.
4. Принципи, інструменти та напрями та державної політики в процесі формування простору взаємодії людини, держави, бізнесу і суспільства.

Література

1. Соціальна відповідальність людини як чинник стійкої соціальної динаміки: теоретичні засади / А. Колот // Україна: аспекти праці. – 2011. – № 3. – С. 3-9.
2. Аристотель. Никомахова этика.
3. Кессиди Ф. Х. От мифа к логосу. – М., 1972.
4. Петти У. Экономические и статистические работы / У. Петти. – М., 1940. – С. 57.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 3

«Екологічна компонента соціальної відповідальності»

1. Стан довкілля як глобальна проблема.
2. Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності.
3. Законодавство України про охорону довкілля.

Література

1. Шаповал В. М. Формування екологічної свідомості як основи екологічної відповідальності / В. М. Шаповал, О. А. Коваленко, М. В. Бережна // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за ред. Г. Г. Півняка ; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т.2. – С. 391-399.
2. Ашхамахова А. А., Ашхамаф А. Р. Влияние менталитета и религии на формирование экологического сознания [Электронный ресурс] / А. А. Ашхамахова, А. Р. Ашхамаф // Научный журнал КубГАУ. – 2012. – №79(05). – Режим доступа: <http://ej.kubagro.ru/2012/05/pdf/11.pdf>.
3. Екологічна безпека та охорона довкілля [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zerkalov.org/files/ebod-m.pdf>.
4. DesJardins J. Corporate Environmental Responsibility. Journal of Business Ethics. Vol. 17, № 8, pp. 825-838.

ПЛАН
семінарського заняття з теми 4
«Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної
відповідальності»

1. Поняття, суб'єкти та форми соціального партнерства.
2. Зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності.
3. Напрями розвитку та підвищення ефективності соціального партнерства в Україні.

Література

1. Колот А. М. Соціальне партнерство як інститут формування консолідованої соціальної відповідальності: теоретичні засади / А. М. Колот, О.В. Павловська // Соціальна економіка. – 2013. - №1. – С. 81-90.
2. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. — К. : КНЕУ, 2011. — 501 с.
3. Дубницький В. І. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті розвитку державно-приватного партнерства / В. І. Дубницький, В. В. Комірна, Н. М. Чуприна // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за ред. Г. Г. Півняка; М-во освіти і науки України ; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т.2 – С. 74-87
4. Лебедев І. В. Соціальне партнерство як спосіб подолання економічної кризи / І. В. Лебедев // Економіка і держава. – 2009. – № 4. – С. 12-15.

ПЛАН
семінарського заняття з теми 5
«Параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності»

1. Зміст, способи і об'єкти моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
2. Параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
3. Соціальна звітність як інформаційна база моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.

Література

1. Баюра Д. О. Соціальне інвестування як вищий рівень корпоративної соціальної відповідальності // Теоретичні та прикладні питання економіки: зб.

наук. пр. (за заг. ред. проф. Єханурова Ю. І., Шегди А. В. Вип. 24. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – С. 212-219.

2. Булатов А. Н. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции: монография. / А. Н. Булатов. – СПб.: Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 272 с.

3. Буян О. А. Корпоративна соціальна відповідальність / О. А. Буян // Вісник Дніпропетровського університету «Економіка». – 2012. – Вип. 6. – С. 21-25.

4. PWC в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/ru/publications/index.jhtml>.

ПЛАН

семінарського заняття з теми 6

«Соціальна звітність як інформаційна база моніторингу корпоративної соціальної відповідальності»

1. Перелік і призначення міжнародних стандартів соціальної звітності.
2. Характеристика соціальних звітів компаній.

Література

1.Валитов Ш. М. Взаимодействие власти и бизнеса. Сущность, новые формы, тенденции, социальная ответственность / Ш. М. Валитов, В. А. Малыгин. – М. : Экономика, 2009. – 207 с.

2.Корпоративна соціальна відповідальність: моделі та управлінська практика: практики діяльності / М. А. Саприкіна, М. А. Саєнсус, А. Г. Зінченко, О. М. Ляшенко та ін. (за науковою редакцією д. е. н., проф. засл. діяча науки та техніки України Редькіна О. С.). – К.: Вид-во «Фарбований лист», 2011. – 480 с.

3.Попов О. Є. Теоретико-методологічні та концептуальні засади формування організаційно-економічного механізму корпоративного управління: монографія / О. Є. Попов. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 390 с.

4. Нусінов Б. Я. Соціальна відповідальність бізнесу: передумови становлення та розвиток в Україні / Б. Я. Нусінов, А. В. Ярова // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за ред. Г. Г. Півняка; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т.1. – С. 306-309.

3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

ПЛАН

практичного заняття з теми 2

«Формування команди на металургійному підприємстві: визначення лідера та командних ролей»

1. Визначення основних функціональних ролей в команді.
2. Створення команд на основі тестування та аналізу його результатів.

Література

1. Баюра Д. О. Соціальне інвестування як вищий рівень корпоративної соціальної відповідальності // Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. пр. (за заг. ред. проф. Єханурова Ю. І., Шегди А. В. Вип. 24. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2011. – С. 212-219.
2. Булатов А. Н. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции: монография. / А. Н. Булатов. – СПб.: Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 272 с.
3. Буян О. А. Корпоративна соціальна відповідальність / О. А. Буян // Вісник Дніпропетровського університету «Економіка». – 2012. – Вип. 6. – С. 21-25.
4. PWC в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pwc.com/ua/ru/publications/index.jhtml>.

ПЛАН

практичного заняття з теми 4

«Публічний виступ в контексті соціального партнерства на металургійному підприємстві: доповіді та їх аналіз»

1. Визначення етапів підготовки публічного виступу.
2. Підготовка публічного виступу на визначену тему в контексті соціального партнерства.

Література

1. Колот А. М. Соціальне партнерство як інститут формування консолідованої соціальної відповідальності: теоретичні засади / А. М. Колот, О. В. Павловська // Соціальна економіка. – 2013. – №1. – С. 81-90.
2. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова та ін.]; за наук. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2011. – 501 с.
3. Дубницький В. І. Корпоративна соціальна відповідальність в контексті розвитку державно-приватного партнерства / В. І. Дубницький, В. В. Комірна, Н. М. Чуприна // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян: монографія: у 2-х т. / за ред. Г. Г. Півняка; М-во освіти і науки України; Нац. гірн. ун-т. – Д.: НГУ, 2014. – Т.2 – С. 74-87
4. Лебедєв І. В. Соціальне партнерство як спосіб подолання економічної кризи / І. В. Лебедєв // Економіка і держава. – 2009. – № 4. – С. 12-15.

4. ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

1. Сутність соціальної відповідальності.
2. Суб'єкти та об'єкти соціальної відповідальності.
3. Реалізація концепції соціального розвитку на засадах соціальної відповідальності.
4. Соціальна відповідальність як чинник стійкого розвитку.
5. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.
6. Співвідношення категорій «свобода» і «відповідальність».
7. Соціальна роль держави у сучасній економіці.
8. Соціальна стратегія держави.
9. Екологічна компонента соціальної відповідальності.
10. Стан довкілля як глобальна проблема.
11. Поняття екологічної відповідальності.
12. Система екологічного законодавства України.
13. Соціальне партнерство як інструмент формування соціальної відповідальності.
14. Визначення поняття соціального партнерства.
15. Зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності.
16. Параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
17. Процес моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
18. Основні параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
19. Соціальна звітність як інформаційна база моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
20. Перелік і призначення міжнародних стандартів соціальної звітності.
21. Характеристика соціальних звітів компанії.
22. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.
23. Мета і завдання стратегії соціальної відповідальності в Україні.
24. Організаційно-економічне забезпечення управління корпоративною соціальною відповідальністю.
25. Формування відносин роботодавців із працівниками на засадах соціальної відповідальності.
26. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності.
27. Формування відносин бізнесу із зовнішніми організаціями на засадах соціальної відповідальності.

5. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

1. Сутність категорії «соціальна відповідальність».
2. Суб'єкти, об'єкти та компоненти соціальної відповідальності.
3. Зміст концепції сталого розвитку.
4. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності.
5. Соціальна відповідальність людини, держави та суспільства.
6. Поняття, ознаки і соціальна відповідальність громадського суспільства.
7. Соціальна роль держави у сучасній економіці.
8. Принципи, інструменти та напрями державної політики в процесі формування простору взаємодії людини, держави, бізнесу і суспільства.
9. Соціальна відповідальність корпорації як бізнес-стратегія: еволюція концепції, поняття, моделі.
10. Система управління корпоративною соціальною відповідальністю.
11. Політика управління корпоративною соціальною відповідальністю та внутрішній контроль за її реалізацією.
12. Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю в Україні.
13. Принципи і практика партнерства між роботодавцями та працівниками.
14. Права працівників на робочому місці.
15. Необхідність і міра державного регулювання трудових відносин.
16. Стан довкілля як глобальна проблема.
17. Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності.
18. Законодавство України про охорону довкілля.
19. Поняття, суб'єкти та форми соціального партнерства.
20. Зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності.
21. Напрями розвитку та підвищення ефективності соціального партнерства в Україні.
22. Зміст, способи і об'єкти моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.

23. Параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
24. Соціальна звітність як інформаційна база моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
25. Значення та зміст оцінювання ефективності соціальної відповідальності підприємства.
26. Методики оцінювання соціальної відповідальності.
27. Ключові показники оцінювання ефективності соціальної відповідальності.
28. Еволюція і складові розвитку соціальної відповідальності в Україні.
29. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.
30. Очікувані результати реалізації Національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

6. ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

1. Сутність категорії «соціальна відповідальність».
2. Суб'єкти, об'єкти та компоненти соціальної відповідальності.
3. Зміст концепції сталого розвитку.
4. Реалізація концепції сталого розвитку на засадах соціальної відповідальності.
5. Соціальна відповідальність людини як основа соціальної відповідальності бізнесу, держави і суспільства.
6. Поняття, ознаки і соціальна відповідальність громадянського суспільства.
7. Соціальна роль держави у сучасній економіці.
8. Принципи, інструменти та напрями та державної політики в процесі формування простору взаємодії людини, держави, бізнесу, і суспільства.
9. Поняття, види і концепції корпоративної соціальної відповідальності
10. Система управління корпоративної соціальної відповідальності.
11. Політика управління корпоративною соціальною відповідальністю та внутрішній контроль за її реалізацією.
12. Вплив державної політики на формування організаційно-економічних механізмів управління корпоративною соціальною відповідальністю в Україні.
13. Принципи і практика партнерства між роботодавцями та працівників.
14. Права працівників на робочому місці.
15. Необхідність і міра державного регулювання трудових відносин.
16. Поняття стейкхолдерів.
17. Взаємодія зі стейкхолдерами як основний принцип соціальної відповідальності.
18. Втручання влади в діяльність компанії: вітчизняний і закордонний досвід.
19. Стан довкілля як глобальна проблема.
20. Екологічна відповідальність як складова соціальної відповідальності.
21. Законодавство України про охорону довкілля.
22. Поняття, суб'єкти та форми соціального партнерства.

23. Зв'язок соціального партнерства і соціальної відповідальності.
24. Напрями розвитку та підвищення ефективності соціального партнерства в Україні.
25. Зміст, способи і об'єкти моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
26. Параметри моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
27. Соціальна звітність як інформаційна база моніторингу корпоративної соціальної відповідальності.
28. Еволюція і складові розвитку соціальної відповідальності в Україні.
29. Концепція національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.
30. Результати реалізації національної стратегії соціальної відповідальності бізнесу в Україні.

7. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання контрольних робіт з дисципліни «Соціальна відповідальність»

1. Мета і завдання контрольної роботи

Контрольна робота з дисципліни «Соціальна відповідальність» є невід'ємною складовою частиною усього навчального процесу і являє собою важливу форму самостійної роботи студентів по вивченню дисципліни.

Виконання контрольної роботи направлене на глибоке вивчення соціальних процесів та набуття студентами програмних компетенцій.

Контрольна робота відображає рівень теоретичних знань студента, отриманих в ході вивчення даної дисципліни, і здатність їх практично застосовувати в реальному житті.

Порядок виконання контрольної роботи наступний:

1. Вибір теми, складання і затвердження плану.
2. Вивчення наукової літератури, статистичного матеріалу.
3. Написання контрольної роботи.
4. Оформлення контрольної роботи.
5. Захист контрольної роботи.

2. Вибір теми, складання і затвердження плану

Написання контрольної роботи починається з вибору теми. Тематика контрольних робіт розробляється викладачем, який читає лекційний курс, і надається студентам. Відповідно до двох останніх цифр номеру індивідуального навчального плану студента відбувається вибір варіанту контрольної роботи. У випадку, якщо номер, утворений двома останніми цифрами (NN), перевищує 30, то номер варіанту визначається за формулою: $NN - 30$. Наприклад, Ваші дві останні цифри дорівнюють 42, тоді необхідний варіант 12 ($42-30$).

В окремих випадках студент може обрати тему за власним бажанням, незалежно від номеру індивідуального навчального плану. Вибір довільний, заснований на власних пізнавальних та наукових інтересах.

Визначившись з варіантом роботи, студент приступає до підбору і вивчення літератури. Значну допомогу в цьому йому може надати перелік

літератури (підручників, навчальних посібників, монографій, наукових статей), наданий викладачем у ході читання лекцій, а також тематичний каталог навчально-методичного кабінету кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління НМетАУ (ауд. 201), яким можуть скористатися студенти. У процесі вивчення основної і додаткової літератури студент складає план контрольної роботи, який містить вступ, теоретичну частину: три-чотири вузлові питання, практичну частину, висновки, перелік посилань.

У разі виникнення проблем із підготовкою плану, слід порадитися із керівником роботи чи викладачем – лектором у часи їх консультаційних годин.

3. Написання тексту роботи

Обсяг контрольної роботи в рукописному варіанті повинен складати в середньому 10-15 сторінок.

Робота починається з вступу, обсяг якого не повинен перевищувати 1-2 сторінки. У вступі розкривається актуальність обраної теми, ступінь її теоретичної розробки, вказуються основні дискусійні питання, мета написання роботи і дається пояснення загальної логіки викладання матеріалу.

Далі викладається основна частина, в якій розкривається зміст теми.

Викладання кожного розділу доцільно починати з постановки питання, із з'ясування змісту економічних явищ, що аналізуються, і реальних процесів. Потім треба перейти до характеристики властивих даним процесам меж і особливостей, показати різноманіття форм вияву і відобразити їх розвиток. Кожне положення роботи не повинно бути просто декларовано. Його потрібно підкріпити аргументованими роз'ясненнями і науково обґрунтованими доказами.

Після розгляду теоретичних моментів доцільно висвітлити актуальність відповідної проблеми для соціальної відповідальності людини, бізнесу або держави, охарактеризувати вдалий світовий досвід щодо варіантів її вирішення. Наприкінці доречно навести особисті пропозиції, зокрема щодо можливостей адаптації світового досвіду до специфічних умов української економіки.

При написанні контрольної роботи обов'язково потрібно враховувати специфіку даної дисципліни. Тому при виборі теми контрольної роботи потрібно чітко визначити практичну спрямованість дослідження та при підборі літератури особливу увагу приділити конкретному економіко-статистичному матеріалу. Це можуть бути актуальні ретроспективні та статистичні зведення,

бюлетені, матеріали маркетингових і соціологічних досліджень, бази даних міжнародних організацій тощо.

На закінчення автор повинен чітко сформулювати основні теоретичні висновки і практичні рекомендації, що органічно витікають з кожного питання його роботи. По своєму об'єму висновок не повинен перевищувати 2 сторінки.

Консультуючись з викладачем в процесі написання роботи, студент може отримати відповіді на всі питання, що його цікавлять.

Готову контрольну роботу студент повинен здати до навчально-методичного кабінету кафедри міжнародної економіки, політичної економії та управління (ауд. 201) не пізніше, ніж за 20 календарних днів до іспиту.

4. Оформлення контрольної роботи

Контрольна робота має бути виконана українською мовою.

Перша сторінка роботи – титульний аркуш (див. додаток 1). На другій сторінці наводиться план роботи з вказівкою номерів сторінок, які відповідають питанням і підпитанням роботи (див. додаток 2). Текст роботи пишеться на одній стороні стандартного аркуша (формат А4) розбірливо і акуратно.

Допускається представлення контрольної роботи у вигляді комп'ютерного роздруку (Times New Roman, 14; інтервал – 1,5; всі поля – 2 см; абзацний відступ 1,25 см; нумерація сторінок у правому верхньому куті; форматування тексту по ширині). Обов'язковою умовою є наявність полів для зауважень рецензента і нумерація сторінок. У список літературних джерел, що розташований в кінці контрольної роботи, включається література, яка безпосередньо використана при написанні роботи (вона цитувалася, на неї посилалися або вона послужила відправною точкою при формуванні концепції автора).

Список літератури формується в наступному порядку:

- 1) законодавчі акти України в хронологічному порядку їх прийняття;
- 2) монографії, збірники, статті - в алфавітному порядку прізвищ авторів; що не мають на титульному аркуші автора - в алфавітному розташуванні заголовків.

Зразок бібліографічного оформлення літературних джерел наведений у додатку 3.

Всі цитати, що наводяться в роботі, беруться в лапки. Цитати та статистичні дані повинні мати посилання на джерела. Посилання оформляються у вигляді [№, с. X], де № - номер літературного джерела в списку літератури, що використовується, X - номер сторінки, з якої взята цитата (див. додаток 4а).

У разі посереднього цитування, перед назвою джерела ставиться «див. там-то».

Таблиці, що наводяться в тексті, графіки, діаграми, математичні моделі повинні бути правильно оформлені.

Таблиці нумеруються арабськими цифрами в межах розділу (питання). У правому верхньому куті таблиці над заголовком вміщується напис «Таблиця» з вказівкою номера таблиці. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою (див. додаток 4).

Рисунки (графіки, схеми, різні діаграми) також нумеруються в межах розділу. Нумерації складаються з слів «Рисунок» (графік, діаграма), номер розділу, крапка, номер рисунка в розділі. Найменування рисунка вміщують над ілюстрацією, номер рисунка - під нею (див. додаток 4).

При першому посиланні на рисунок (таблицю) вказується його (її) повний номер, при повторному посиланні додають «див.», наприклад «див. рис. 2.1».

Порушення вимог до оформлення контрольної роботи призводить до необхідності її переробки.

У разі виникнення обґрунтованої підозри в академічній недоброчесності автора, наприклад, відсутності чи некоректності посилань на використані літературні джерела, виконана їм контрольна робота може бути перевірена на плагіат. Якщо буде виявлено та підтверджено факт плагіату, студент повинен виконати контрольну роботу повторно.

5. Забезпечення принципів академічної доброчесності та проведення самоперевірки роботи на плагіат з використанням програмного забезпечення¹

Академічний процес передбачає виконання умов академічної доброчесності та недопущення в роботах плагіату. Контроль за дотриманням академічної доброчесності претенденти освіти реалізують на основі онлайн-

---

¹ Підрозділ 5 підготовлено к.е.н., доц., доцентом кафедри МЕПЕУ Леонідовим І.Л.

сервісів в мережі Інтернет та їх локалізації в програмному забезпеченні. Переважна більшість онлайн-сервісів доступна в пошуковій системі Google за запитом «антиплагіат онлайн сервіси». Приклади рекомендованих он-лайн сервісів перевірки на плагіат:

- StrikePlagiarism – <http://Plagiat.pl/>
- Advego Plagiatius – <https://advego.com/plagiatius/>
- Copyscape – <https://www.copyscape.com/>
- Contentyoda – <http://contentyoda.com/>
- Viper – <http://www.scanmyessay.com> (лише для англ. текстів).

Процес контролю на плагіат на базі он-лайн сервісів охоплює три основні етапи: налаштування, перевірка, результат.

Етап налаштування: у наведених он-лайн сервісах перевірка на плагіат реалізується у кількох режимах: веб-сторінка, текст тощо. Скажімо, для перевірки на плагіат фрагмента тексту введеного в буфер обміну необхідно в розділі «Режим» відмітити опцію «Перевірка тексту» і вставити скопійований уривок в поле для аналізу. В налаштуваннях «Перевірка унікальності» визначається глибокий або швидкий режим. Система також може надавати можливість перевіряти унікальність текстів з використанням спеціалізованих бібліотек: аналітики LEXPRO, медицини, дисертацій, авторефератів та інших розділів. По закінченню налаштувань активується процес пошуку через клік по кнопці «Пошук плагіату» для отримання результату.

Етап перевірки: в он-лайн сервісах моніторинг на плагіат здійснюється в автоматичному режимі відповідно до заданих налаштувань. Період обробки одного документу триває від 1-ї до 24-х годин безперервної роботи програмного забезпечення та комп'ютерного пристрою.

Етап результату: по закінченню етапу перевірки видається підсумкова інформація про наявність плагіату. Звіт системи містить перелік частин тексту, які система визнала плагіатом. В ньому різними кольорами будуть виділені частини тексту, відносно яких знайдені збіги (скажімо, червоним – два і більше джерела, включаючи цифри відсотку плагіату на ній). В звіті системи на додаток до сервісу перевірки унікальності тексту можуть бути надані результати сервісів перевірки його читабельності, водянистості, релевантності, переспаму, SEO-аналізу тексту (щільність ключових слів, частотність, стоп-слова, водність, класична і академічна нудота, граматичні помилки), перевірки орфографії, онлайн-транслітерації; генератору URL.

6. Захист контрольної роботи

Керівник роботи перевіряє контрольну роботу та виставляє попередню оцінку. Якщо оцінка позитивна, робота допускається до захисту. На роботі зазначається «До захисту», ставиться дата та підпис викладача.

При підготовці до захисту студенту потрібно уважно ознайомитися з критичними зауваженнями рецензента, додатково вивчити питання, що викликали ці зауваження.

Захист контрольної роботи складається з доповіді студента (5 - 7 хвилин) по виконаній роботі та у відповідях на питання, які поставлені в рецензії керівником або виникли в ході захисту. Після цього визначається, захищена чи не захищена контрольна робота.

Оцінювання контрольної роботи здійснюється викладачем, на роботі ставиться надпис «Захищено», дата та підпис викладача. Захищена контрольна робота виступає допуском студента до складання іспиту з дисципліни «Соціальна відповідальність».

Зразок титульної сторінки

НМетАУ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № ____

з дисципліни _____

_____

студент _____ курсу заочного факультету

групи _____ шифр _____

Прізвище, ім'я та по батькові _____

_____

Домашня адреса _____

_____

Робота представлена в академію «__» _____ 20__р.

Результати співбесіди _____ «__» _____ 20__р.

Викладач _____

Контрольна робота подається студентом при складанні екзамену (заліку)

Зразок оформлення плану контрольної роботи

План роботи

ВСТУП.....	3
1. Теоретична частина.....	5
1.1. Поняття соціальної економіки.....	5
1.2. Місце дисципліни «Соціальна відповідальність» в системі фундаментальних економічних наук.....	10
1.3. Теоретичні підходи до визначення категорії соціальної відповідальності.....	17
2. Практична частина	22
ВИСНОВКИ.....	28
ЛІТЕРАТУРА.....	30

Зразок оформлення списку літератури, що використовується

ЛІТЕРАТУРА

1. Булатов А.Н. Корпоративная социальная ответственность: эволюция концепции: монография. / А. Н. Булатов. – СПб.: Изд-во «Высшая школа менеджмента», 2010. – 272 с.
2. Булеев И.П. Социальная ответственность бизнеса: теория и практика. / И.П. Булеев, Н.Е. Брюховецкая, Е.В. Черных. – НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти, Донец. ун-т экономики и права. – Донецк: ДонУЭП, 2008. – 136 с.
3. Гоголя О.П. Соціальна відповідальність бізнесу / О.П. Гоголя. – К.: Видавництво Національного університету біоресурсів і природокористування України. 2008 – 79 с.
4. Соціалізація відносин у сфері праці в контексті стійкого розвитку: монографія / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.]; за наук. ред. дора екон. наук, проф. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2010. – С. 192.

Додаток 3а

Зразок оформлення посилань

Неокласична школа першорядне значення додає визначенню попиту, виходячи з твердження про те, що «головною вимогою людини є задоволення його потреб, спочатку - життєво необхідних, потім - інших, менш настійних. Отже, на перше місце висувається попит, який є не що інше, як зовнішній вияв більш глибоких потреб людини».¹⁾

Схильність до споживання - величина відносно постійна, тому «причину порушення рівноваги на товарному ринку потрібно шукати не в процесі виробництва коштів споживання. Це порушення може витікати з диспропорції між пропозицією коштів накопичення і попитом на них».²⁾

---

¹⁾ Пезенти А. Очерки политической экономии. – Т.2. – М.: Прогресс, 1976. – С. 340.

²⁾ Жамс Е. История экономической мысли XX века. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1959. – С. 250.

«Найбільш знаменний момент, що характеризує заощадження і інвестиції, - затверджує П.Самуельсон, - полягає в тому, що в нашому індустріальному суспільстві вони звичайно здійснюються різними особами і по незалежних один від одного причинах» [8, 250-251].

«Багато які економісти вважають, що такий структурний доказ, як міра концентрації або індекс Герфіндала, недостатній для визначення міри конкурентності ринку. Більш того, вони затверджують, що треба передусім звернути увагу на саму ринкову поведінку фірм» [3, 214].

Зразок оформлення таблиці

Таблиця 1.2

Використання компаніями США різних методів амортизації¹⁾

Методи	Роки			
	1986	1987	1988	1989
Прямолінійні	562	566	562	564
Прискорені:				
суми чисел	26	25	20	17
Зменшуваного залишку	65	57	57	57
Одиниць продукції	59	52	62	65
Інші	69	68	69	74

1) Финансовые и инвестиционные показатели деятельности фирмы. – М.: Финансы и статистика, 1991. – С. 27.

Зразок оформлення рисунків

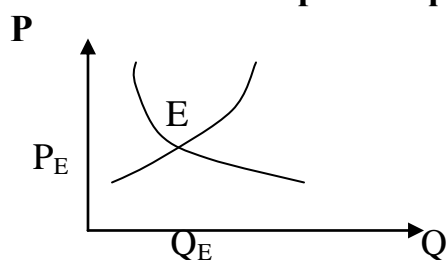
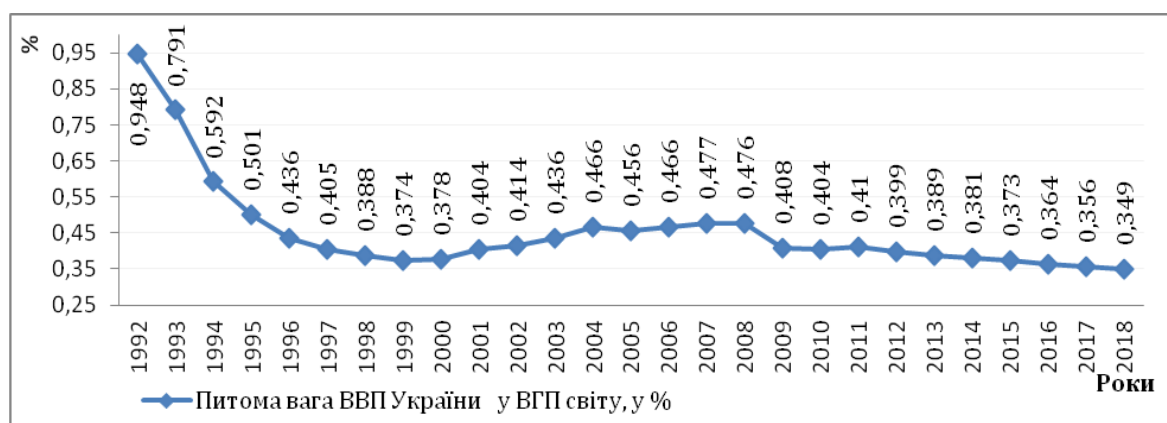

Рис. 2.1. Ціна рівноваги

* 2013 р. – попередня оцінка; 2014-2018 прогнозна оцінка експертів МВФ.

Складено за: International Monetary Fund. World Economic Outlook Database [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/>

Рис. 1.1. Фактична та прогнозна динаміка питомої ваги ВВП України у ВВП світу, у %

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Аналітична записка до публічного виступу у контексті соціального партнерства на металургійному підприємстві щодо однієї з таких тем:

1. Вимоги профспілок щодо підвищення заробітної плати.
2. Пропозиції роботодавця щодо спрощення умов звільнення працівників.
3. Вимоги профспілок щодо участі персоналу в прибутках компанії.
4. Обґрунтування роботодавцем необхідності виконання працівниками додаткових функцій без підвищення заробітної плати.
5. Обґрунтування органами місцевого самоврядування введення додаткового місцевого податку на доходи компаній.
6. Вимоги профспілок щодо надання працівникам щорічної оплачуваної відпустки.
7. Вимоги профспілок щодо покращення умов охорони праці та техніки безпеки.
8. Вимоги роботодавців щодо запобігання порушень трудової дисципліни.
9. Вимоги профспілок щодо участі працівників в управлінні компанією.
10. Вимоги профспілок щодо контролю відрахувань у фонди соціального страхування.
11. Консолідована відповідальність роботодавців та працівників щодо екологічної безпеки діяльності компанії.
12. Консолідована відповідальність роботодавців та працівників щодо підвищення конкурентоспроможності компанії.
13. Соціальна відповідальність як суспільний інститут забезпечення стійкого розвитку.
14. Обґрунтування переваг продукції компанії у колі потенційних споживачів.
15. Формулювання вимог компанії до постачальників ресурсів для виробництва продукції.

8. ПРИКЛАДИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ»

1. Соціальна відповідальність виконує такі функції:

- А) гуманітарна;
- Б) комунікативна;
- В) освітня;
- Г) культурологічна.

2. Першим етапом механізму реалізації функції соціальної відповідальності держави є:

- А) визначення роді та механізму впливу держави на процеси соціалізації економіки;
- Б) оцінка стану соціальної безпеки;
- В) визначення засобів реалізації функції соціальної безпеки держави;
- Г) розробка заходів, спрямованих на соціалізацію економіки.

3. Існують такі підходи до розуміння проблем управління корпоративною соціальною відповідальністю:

- А) технічний;
- Б) ринковий;
- В) елементарний;
- Г) етичний.

4. До принципів Глобального договору належать:

- А) філософські принципи;
- Б) трудові принципи;
- В) принципи Менкью;
- Г) ресурсні принципи.

5. До факторів лояльності персоналу належить:

- А) конкурентноздатність компанії;
- Б) зміст та характер роботи;
- В) зв'язки з громадськістю;

Г) реклама.

6. Гранично допустимий вміст шкідливих речовин у продуктах харчування – це норматив:

- А) економічної безпеки;
- Б) харчової безпеки;
- В) екологічної безпеки;
- Г) технічної безпеки.

7. Традиційно до суб'єктів соціального партнерства відносять:

- А) постачальників;
- Б) державу;
- В) споживачів;
- Г) міжнародні організації.

8. До основних функцій моніторингу корпоративної соціальної відповідальності належать:

- А) діагностична;
- Б) культурологічна;
- В) політична;
- Г) екологічна.

9. Першим етапом оцінювання ефективності соціальної відповідальності є:

- А) інтерв'ю з ключовими працівниками;
- Б) огляд зовнішньої інформації про підприємство;
- В) збір і аналіз документів й інформації;
- Г) оцінка соціальної ефективності.

10. Форум «Корпоративна соціальна відповідальність і Глобальний договір» було проведено у:

- А) 2005-2006рр.;
- Б) 2007р.;
- В) 2008р.;
- Г) 2009р.